

Міністерство освіти і науки України
Кафедра політичних наук і права
Рада молодих вчених Університету Ушинського
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

V Всеукраїнська науково-практична конференція студентів та
молодих вчених

«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО
РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»

22 травня 2025 року

м. Одеса

УДК: 32+316]-043.86:3.073:001.891

C91

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 26 червня 2025 року)**

C91 «Сучасні виклики соціально-політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри» [Електронний ресурс] : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Одеса, 22 травня 2025 р.) / за заг. ред. д. політ. н. С. М. Наумкіної, к. політ. н. С. А. Дмитрашко, к. політ. н. І. І. Пронози. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025. 121 с.

22 травня 2025 року у ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» проведено V Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених, в якій взяли участь представники закладів вищої освіти України, студенти, магістри, аспіранти та докторанти.

До збірника увійшли тези доповідей з актуальних питань політичного процесу України та світу, міжнародних відносин та дипломатії.

Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти, студентам, магістрам, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться питаннями політичної науки, дипломатії та права.

Таргоніна Марія	ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА БЕЗПЕКОВІ ДИЛЕМИ ПРАКТИКИ МЕЙНСТРИМІНГУ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ	55
Телелим Ірина	ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: СОЦІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	59
Чекмарьова Лариса Батяла Анна	ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ПІСЛЯ ЇХ ЗВІЛЬНЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	65
Швець Світлана Семенов Євген	СОЦІАЛЬНІ МЕДІА В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ: МЕХАНІЗМИ ПОШИРЕННЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОТИДІЇ	70

НАПРЯМ 2

СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Беженар Яків	ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	75
Брик Денис	СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	79
Бутирін Євген Ляшенко Софія	ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РОЗВ'ЯЗАННІ ПРОБЛЕМИ АЛКОГОЛІЗМУ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ З БОКУ РФ ТА ВВЕДЕННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ	84
Волковинська Валерія	ПАТРІОТИЗМ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	89
Левенець Михайло	МОЛОДІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ: ВІДНОВЛЕННЯ, ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА	94

НАПРЯМ 2
СУЧАСНІ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Яків БЕЖЕНАР

магістрант 1 курсу спеціальності «Політологія»

Університет Ушинського, м. Одеса

Науковий керівник:

Інна ПРОНОЗА,

кандидат політичних, доцент кафедри політичних наук і права

Університет Ушинського, м. Одеса

Процес європейської інтеграції для України є не лише трансформацією політичних інститутів та економічних систем, але й глибокою соціокультурною зміною, що зачіпає фундаментальні засади громадської свідомості. У цьому контексті політична культура виступає не просто як сукупність усталених норм, цінностей та уявлень про політику, а як активний чинник, що формує ставлення громадян до влади, їхню участь у політичному житті та сприйняття європейських цінностей. Відповідність національної політичної культури демократичним стандартам Європейського Союзу є критично важливою умовою для успішної та повноцінної інтеграції. Водночас, євроінтеграційні процеси самі по собі чинять зворотний вплив на трансформацію політичної культури, стимулюючи її модернізацію.

Політична культура є ключовим поняттям для розуміння функціонування політичних систем. Вона визначається як сукупність індивідуальних установок,

переконань, емоцій та оцінок щодо політичної системи та її частин, а також щодо ролі власної особистості в системі [4]. Українські науковці, такі як В. Бебик та В. Горбатенко, розглядають політичну культуру як історично обумовлену сукупність стійких цінностей, норм, зразків поведінки та символів, що формують політичну свідомість і діяльність суб'єктів політики.

В умовах євроінтеграції, політична культура набуває особливого значення, оскільки вона виступає «культурним кодом», що визначає готовність суспільства до сприйняття європейських цінностей та норм. Європейська політична культура, як правило, характеризується високим рівнем громадянської участі, повагою до верховенства права, компромісом, толерантністю та довірою до демократичних інститутів [5].

Політична культура України, що формувалася під впливом складного історичного минулого, має свої особливості, які безпосередньо впливають на громадську свідомість:

- патерналізм та низька довіра до інститутів. Тривалий час громадяни звикли до домінування держави та патерналістських очікувань, що призвело до низької довіри до політичних інститутів;
- правовий нігілізм. Спадщина радянського періоду та корупційні практики сприяли формуванню правового нігілізму, коли закони сприймаються як формальності, а не як обов'язкові норми;
- фрагментованість та регіональні особливості. Історичні, культурні та регіональні відмінності призвели до фрагментованості політичної культури, що проявляється у різних політичних орієнтаціях та уявленнях про бажаний розвиток;
- клієнтелізм та неформальні практики. Поширення неформальних зв'язків, клієнтелізму та корупції як способів взаємодії з владою, що підриває принципи меритократії та рівності;
- високий рівень політичної участі у кризові моменти. Українська політична культура демонструє періодичну високу мобілізацію громадян у кризові

моменти, але це не завжди трансформується у стабільну повсякденну громадянську участь.

Ці особливості політичної культури впливають на громадську свідомість, формуючи певні політичні орієнтації, низький рівень довіри до політиків та інститутів, а також схильність до радикальних змін замість поступових реформ.

Процес європейської інтеграції виступає потужним зовнішнім та внутрішнім стимулом для трансформації політичної культури та громадської свідомості в Україні:

- євроінтеграція вимагає адаптації законодавства, інститутів та управлінських практик до стандартів ЄС. Це створює тиск на політичну культуру, стимулюючи її дотримання принципів верховенства права, прозорості, підзвітності та антикорупції;
- ЄС активно просуває цінності демократії, прав людини, толерантності, солідарності та громадянського суспільства. Ці цінності, що транслуються через освітні програми, ЗМІ, культурні обміни, поступово впливають на ціннісні орієнтації громадян [1];
- вимоги ЄС щодо розвитку громадянського суспільства та його участі у формуванні політик сприяють активізації громадянських ініціатив та розвитку інструментів партисипативної демократії [2];
- успішний досвід європейських країн формує нові очікування у громадян щодо якості управління, публічних послуг та соціальних стандартів, що чинить тиск на владу щодо реформ [3];
- необхідність взаємодії з європейськими інститутами та лідерами вимагає від українських політичних еліт адаптації до європейських політичних норм, етикету та принципів компромісу.

Незважаючи на позитивний вплив євроінтеграції, процес трансформації політичної культури та громадської свідомості стикається з низкою викликів:

- консервативні елементи політичної культури, що вкорінені у суспільстві, можуть чинити опір змінам, особливо тим, що вимагають відмови від патерналізму, корупційних практик чи правового нігілізму;
- дезінформаційні кампанії, спрямовані на дискредитацію європейських цінностей та ідеї євроінтеграції, можуть спотворювати громадську свідомість та уповільнювати процес трансформації;
- негативні соціально-економічні наслідки реформ можуть викликати розчарування та знижувати підтримку євроінтеграційного курсу, що відбивається на політичній культурі;
- триваюча війна, хоча й мобілізує суспільство навколо ідеї захисту європейських цінностей, одночасно може посилювати певні авторитарні тенденції або відкладати реформи, що є важливими для трансформації політичної культури.

Політична культура є потужним чинником, що формує громадську свідомість та визначає успіх євроінтеграції України. Хоча українська політична культура має певні риси, що ускладнюють цей процес, євроінтеграційні вимоги та внутрішні трансформації створюють потужні стимули для її модернізації. Розвиток демократичних цінностей, посилення громадянської участі, підвищення довіри до інститутів та боротьба з корупцією є ключовими напрямками трансформації політичної культури, що сприятимуть формуванню європейсько-орієнтованої громадської свідомості. Цей процес є складним та довготривалим, але його успішність критично важлива для майбутнього України як повноцінного члена європейської спільноти.

Список використаних джерел:

1. Авксентьєв Ю. П. Європейські цінності як фактор трансформації політичної культури українського суспільства. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Політологія*, 2017, С. 7-10.
2. Заблоцька М. В. Становлення та розвиток участі громадянського суспільства в процесах євроінтеграції України. *Гілея: науковий вісник*, 2016, С. 263-267.

3. Кравченко В. В. Вплив європейської інтеграції на трансформацію політичної культури українського суспільства. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*, 2015, С. 108-113.
4. Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
5. Inglehart, R., & Welzel, C. (2005). *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge: Cambridge University Press.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІДЕОЛОГІЙ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Денис БРИК

магістрант1 курсу спеціальності «Політологія»

Університет Ушинського, м. Одеса

Науковий керівник:

Інна ПРОНОЗА,

кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук і права

Університет Ушинського, м. Одеса

Політичні ідеології традиційно відігравали центральну роль у формуванні політичного ландшафту Європейського Союзу, визначаючи межі партійної конкуренції, урядів та суспільних дискусій. Вони слугували не лише як системи переконань, що пропонують бачення «доброго суспільства» та шляхи його досягнення, а й як потужні інструменти мобілізації та формування колективної ідентичності. Однак, з кінця XX століття та на початку XXI століття, європейський простір став свідком значних трансформацій у сфері політичних ідеологій. Глобалізація, цифровізація, міграційні кризи, екологічні виклики, економічна

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ
УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ
ВЧЕНИХ**

**«СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ
ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»**

V Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених

м. Одеса, 22 травня 2025 року

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр, прізвищ тощо
несуть автори.